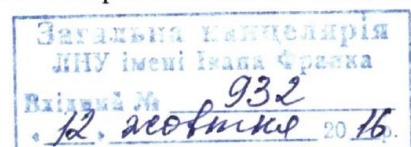

ВІДГУК

офіційного опонента доктора економічних наук, доцента Грущинської Наталії Миколаївни на дисертаційну роботу Струк Олександри Ігорівни на тему: «Експортоорієнтовані стратегії економічного розвитку у світовій економіці», подану на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.02 – світове господарство і міжнародні економічні відносини

I. Актуальність теми дисертаційного дослідження.

Сучасні тенденції функціонування світової економіки проявляються в умовах прискорення темпів економічного розвитку і поглиблення процесів економічної інтеграції. Це пов'язано з істотними змінами в розвитку міжнародної торгівлі, її темпах і структурі, що має суттєвий вплив на сферу міжнародних економічних відносин. Результатами таких глобалізаційних процесів є вихід держав на конкурентний світовий ринок. Тому розвиток економіки країни передбачає формування та реалізацію національної стратегії, яка відповідає потребам внутрішнього і зовнішнього ринку і ґрунтується на засадах конкурентоспроможності. Експортоорієнтована стратегія передбачає втручання держави в дію ринкових сил з метою оптимального вирішення наявних проблем і досягнення потрібних результатів, а саме реалізація стратегії передбачає впровадження урядом певної економічної політики. Але активність уряду, глибина втручання владних структур в економічні процеси країни при цьому в різних стратегічних моделях неоднакова. Найвідоміші дві протилежні моделі: кейнсіанська, яка передбачає активне втручання уряду, в тому числі й на мікрорівні, та ліберальна, або монетаристська, при якій активність уряду обмежується лише загальним регулюванням економіки на макрорівні (податкова, фіскальна, валютна політика). При розробленні стратегії необхідно виходити насамперед з інтересів і можливостей країни, але враховувати, що в умовах глобалізації вплив міжнародного середовища на економічний розвиток країни є значним. Національна стратегія національного розвитку стає міжнародною саме тоді, коли вона корелюється із загальним

напрямом розвитку світового господарства і є активним елементом його системи. Обрання ефективної стратегії розвитку особливо важливе для країн такого економічного розвитку як Україна. Ефективність стратегії залежатиме від того, наскільки вона узагальнює і особливості національного розвитку, і накопичений досвід економічної політики інших країн. В роботі дисертант поставила перед собою завдання дослідити експортоорієнтовані стратегії у світовій економіці на сучасному етапі ринкових трансформацій, а отримані результати використати при визначенні основних шляхів підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності країни з метою прискорення економічного розвитку, що є пріоритетним для України та країн із перехідною економікою.

Враховуючи вищезазначене, актуальність роботи, в якій досліджено формування успішних експортоорієнтованих стратегій економічного розвитку у світовій економіці, є беззаперечною.

II. Основні наукові положення, висновки і рекомендації, що сформульовані у дисертації, їх новизна, рівень обґрунтованості. Обґрунтованість отриманих дисертантом висновків та рекомендацій забезпечується опрацюванням достатньої кількості літературних джерел (198 найменувань), використанням значної кількості теоретико-методичних розробок, а також широкого масиву офіційної статистичної звітності.

Послідовність, проведеного автором, дослідження відображена у структурі роботи (складається зі вступу, чотирьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків), що забезпечило комплексний підхід до аналізу експортоорієнтованих стратегій у світовій економіці.

Сформульована мета та поставлені завдання повністю реалізовані в процесі дослідження, результати якого відображені у роботі, а також в узагальненому вигляді сформульовані у висновках до кожного з розділів (с. 43-

45, 82-83, 135-137, 180-181) та у загальних висновках дисертації, що виносяться на захист (с. 182-185 рукопису дисертації та с. 14-16 автореферату).

Ознайомлення зі змістом дисертаційної роботи та автореферату, основними науковими працями дисертанта дозволяє визначити найбільш значущі теоретико-методологічні положення та прикладні висновки і рекомендації автора, які характеризуються науковою новизною, відображають його науковий внесок у розв'язання важливої проблеми – дослідження ефективності торговельної політики у світовій економіці та формування успішної експортоорієнтованої стратегії економічного розвитку України.

Найвагомішими науковими результатами, що були отримані особисто дисертантом, можна вважати наступні:

1) Розвинуто понятійний апарат теорії міжнародної торгівлі, розглянуто основні поняття роботи і запропоновано авторське трактування «експортоорієнтованої стратегії держави» (с. 16) та критерії її успішності (с. 17).

2) Запропоновано механізм формування успішної експортоорієнтованої стратегії економічного розвитку країни (с. 172) на підставі міждисциплінарного дисертаційного дослідження, що включає аналіз державної торговельної політики країн світу, національних і політичних особливостей, методики їх структурної перебудови в напрямі розвитку конкурентних експортних секторів промисловості, а також інституційного середовища.

3) Визначено основні макроекономічні та інституційні фактори реалізації експортоорієнтованої стратегії країн Південно-Східної Азії, Європи і Австралії. За допомогою економетричного моделювання встановлено позитивний вплив валового нагромадження капіталу, залучення інвестицій, застосування валютної політики і розвитку конкурентних експортних секторів промисловості на зростання показника експорту (с. 85). Результатами, проведеного автором тесту Грейнджера підтверджено позитивну залежність економічного розвитку досліджених країн від інституційних факторів: контролю за корупцією,

ефективності діяльності уряду, політичної стабільності, якості регуляторного та правового середовищ, а також рівня економічної свободи (с. 93).

4) Представлено характерні ознаки макроекономічної політики та інституційного середовища країн Південно-Східної Азії, Європи і Австралії, що дало змогу включити національні особливості при формуванні механізму експортоорієнтованої стратегії (с. 102; 105; 117; 121; 129).

5) Окреслено проблеми і спрогнозовано перспективи економічного розвитку України на підставі статистичного аналізу зовнішньоекономічної діяльності та порівняльного аналізу польсько-української торговельної співпраці (с. 139–145). Дисертантом виявлено неконкурентоспроможність і низьку продуктивність вітчизняного експорту на світовому ринку (с. 149–153). Економетричним аналізом визначено основні макроекономічні фактори експортоорієнтованої стратегії України: нагромадження капіталу і девальвація національної валюти (с. 141).

6) Визначено чинники структурної перебудови економіки країн світу на основі порівняльного аналізу етапів поліпшення торговельної структури. Доведено позитивний вплив створення конкурентних експортних секторів на розвиток національної економіки та її конкурентоспроможність на світовому ринку (с. 50; 63; 65; 71; 75).

7) В дисертації набули розвитку наукові погляди на формування ефективної торговельної політики та конкурентоспроможності країни, що ґрунтуються на теорії внутрішньогалузевої торгівлі (с. 25–28) й інституційній теорії економічного розвитку (с. 32–34).

8) Розвинуто методичні підходи до оцінювання ефективності експортоорієнтованих стратегій у світовій економіці, що полягають у застосуванні комплексного, міждисциплінарного ретроспективного, статистичного, економетричного та порівняльного аналізу задля виокремлення елементів їхньої успішної реалізації (с. 35–36; 40–43).

III. Теоретична цінність отриманих результатів роботи. Наукові положення і висновки, отримані за результатами дослідження, які стосуються теоретико-методичних положень і розробки практичних рекомендацій щодо формування успішної експортоорієнтованої стратегії економічного розвитку, утворюють теоретичну цінність роботи для подальших досліджень щодо дослідження торговельної політики у світовій економіці.

Дисертація виконана відповідно до плану науково-дослідної роботи кафедри міжнародного економічного аналізу і фінансів факультету міжнародних відносин Львівського національного університету імені Івана Франка за темою «Дослідження проблеми вибору та формування оптимальної траєкторії економічного розвитку держав в умовах їх значної торговельної та фінансової відкритості» (номер державної реєстрації 0113U000869, 2013–2016 рр., науковий керівник – к.е.н., доц. Ю. І. Біленко).

IV. Практична значущість висновків та рекомендацій дослідження.

Результати дисертаційного дослідження підвищують наукову обґрунтованість рішень, які ухвалюються у процесі розробки і реалізації експортноорієнтованої торговельної політики та можуть бути використані при підготовці аналітичних матеріалів і практичних рекомендацій державними структурами, що відповідають за формування і провадження внутрішньої та зовнішньої економічної політики держави.

Практичне значення авторських підходів підтверджується їх апробацією на 12 міжнародних наукових конференціях та щорічних звітних конференціях Львівського національного університету імені Івана Франка. Результати дисертаційного дослідження можуть бути використані для викладання курсів «Міжнародний економічний аналіз» та «Глобальна макроекономічна політика», «Особливості економічного розвитку країн Європейського Союзу» на кафедрі міжнародного економічного аналізу і фінансів факультету міжнародних відносин Львівського національного університету імені Івана Франка та «Міжнародні

економічні відносини», «Міжнародні політичні відносини», «Соціально-економічна політика» в Інституті політології Вармінсько-Мазурського університету в м.Ольштин (Польща).

V. Повнота викладу результатів дослідження у наукових фахових виданнях. Основні положення та найважливіші результати дослідження достатньою мірою висвітлені у наукових працях, загальним обсягом 13,8 авт. арк., одноосібно – обсягом 9,2 авт.арк., з них 18 статей (9 статей у фахових наукових економічних виданнях, 6 публікацій у міжнародних колективних монографіях, 3 статті у іноземних економічних наукових журналах, що включені до наукометричних баз).

VI. Мова, стиль та оформлення дисертації й автореферату.

Дисертація та автореферат виконані грамотно, з дотриманням стилістичних та граматичних вимог. Вони є доступними для сприйняття, логічно добре структурованими. Супровід основних положень, гіпотез, висновків і рекомендацій забезпечують 18 таблиць і 23 рисунки, які сприяють обґрунтованості та кращому розумінню пропозицій автора. Дисертаційна робота містить 18 змістовних додатків, які доповнюють та розширюють положення дисертації. Дисертаційна робота характеризується науковим стилем викладення. Оформлення дисертаційної роботи та автореферату відповідають вимогам державних стандартів Міністерства освіти і науки України.

VII. Дискусійні положення та зауваження щодо змісту та оформлення дисертаційної роботи і автореферату. Незважаючи на вищенаведену позитивну оцінку дисертації, робота не позбавлена положень, які можуть слугувати підставою для дискусії, та окремих недоліків.

По-перше, текст дисертаційної роботи значно перевантажений теоретичною загальновідомою інформацією, що не бажано у розділах II, III,

IV, та частково формує ознаки недосконало сформованої структури роботи, що, в свою чергу, відображується у наявності чотирьох розділів, з яких розділи III та II тяжіють один до одного та при своєму поєднанні, сприяли б підсиленню аналітично-розрахункової частини, і, відповідно, висновки щодо оцінки ефективності експортноорієнтованої торговельної політики носили конкретний, чітко сформований характер.

По-друге, в підрозділі 2.1. наведено порівняльний аналіз структурної перебудови економіки країн Південно-Східної Азії за умов розширення експорту, проте значну частину розділу займає інформація щодо Австралії, Маврикію, що суперечить оголошеній назві підрозділу, проте, з іншого боку, безумовно, є прикладами ефективності експортноорієнтованої стратегії. Крім того, в аналітичній частині роботи (розділ II та III) застосовуються різні часові періоди оцінки ефективності торговельної політики країн, що ускладнює процес аналізу результатів внаслідок порівняння (с.53 – 54). Економетричне моделювання впливу факторів на експорт та економічне зростання країн за допомогою регресійних моделей варто було б доповнити інституційними чинниками, які аналізуються автором у тесті Грейнджера, що дало б змогу більш точно виявити їх вплив на економічний розвиток країн.

По-третє, інформація представлена у підрозділі 4.3. «Формування успішної експортноорієнтованої стратегії економічного розвитку країни» щодо методів стимулювання експорту та експортної диверсифікації є загальною, що не відповідає принципам викладення інформації в четвертому розділі як підсумковому та такому, що розкриває результати дослідження (с. 172, 173-174, 176-177). Крім того, в тексті роботи не знайшли відображення конкретні рекомендації щодо вирішення проблем торговельної політики України, що передбачають трансформацію базових і системоутворюючих інститутів, а саме підвищення ефективності дій уряду, формування валютної політики тощо (с.9, 153).

По – четверте, дисертантом досліджено успішні приклади застосування експортоорієнтованої стратегії, а негативний досвід застосування стратегії латиноамериканськими країнами продемонстровано лише оглядово. Дисертаційна робота мала б вищу практичну цінність, якщо б містила детальніший аналіз економіки цих країн.

Разом з цим, вказані недоліки і дискусійні положення не носять принципового характеру і не применшують загальної позитивної оцінки, теоретичної та практичної значимості виконаного дослідження Струк Олександром Ігорівичем.

VIII. Відповідність дисертації вимогам «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника».

Вказані вище дискусійні положення та деякі похибки не заперечують загальної теоретичної і прикладної значущості роботи. Опонована дисертація за змістом відповідає темі, меті і окресленим завданням, відповідає пп. 9, 11, і 12 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24 липня 2013 року. Робота відповідає паспорту спеціальності 08.00.02 – світове господарство і міжнародні економічні відносини. Дисертація є самостійною фаховою науковою працею у якій досліджено і аргументовано важливу наукову проблематику досягнення країною економічного розвитку внаслідок формування успішної експортоорієнтованої стратегії.

Автореферат відповідає змісту дисертації, відображає суть основних наукових здобутків і результатів дисертаційної роботи та оформлений відповідно до вимог, затверджених для дисертаційних авторефератів.

VIII. Загальний висновок. Актуальність обраної теми, наукова новизна, теоретичне і практичне значення дисертаційної роботи Струк Олександри Ігорівни на тему: «Експортоорієнтовані стратегії економічного розвитку у світовій економіці» дають підстави зробити висновок про те, що опонована дисертація є самостійним, завершеним науковим дослідженням, містить елементи наукової новизни і відповідає вимогам до кандидатських дисертацій, а її автор – Струк Олександра Ігорівна – заслуговує присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.02 – світове господарство і міжнародні економічні відносини.

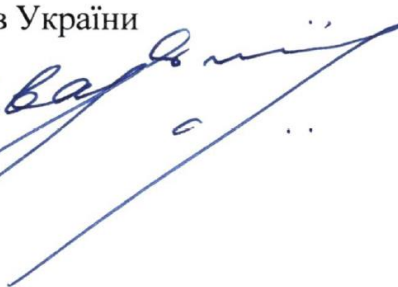
Офіційний опонент –
 доктор економічних наук,
 доцент, завідувач кафедри
 міжнародної економіки та
 економічної дипломатії
 Дипломатичної академії України
 при Міністерстві закордонних справ України

ГРУЩИНСЬКА Н. М.

Підпис проф. Н. М. Грущинської засвідчую:

Ректор Дипломатичної академії України
 при Міністерстві закордонних справ України

ЦВАТИЙ В. Г.